

tovo v kratkem prevrat na bolje in slednjič vir vsemu vašemu blogostanju.

Golosek v ožem in širjem pomenu.

1. Ako v svojem gozdnem deleži posekaš vse drevje, katero se v njem nahaja, tako da postanejo tla gola, je golosek v ožem pomenu. Taki goloseki so strogo prepovedani in se kaznujejo od 20 do 200 gld.

Neki možak, kateri hoče v novejšem času veliko politično ulogo igrati, rekel mi je v pogovoru o goloseku: „jaz sem v svojem gozdu zaznamenoval vsa drevesa do 5 palcev in jih bom posekal.“ Na odgovor, da bode kaznovan, ker tako dejanje je nezakonito, veli oholo: „Preneumno, da bi me kaznovali, ker jaz sem uže toli pameten, da bom les za toliko više prodal, kolikor bo znesla kazen“. Mož se je kasneje o pameti in neumnosti temeljito poučil, in menim, da ima danes drugo prepričanje o goloseku in gozdni postavi.

Enakih žalostnih slučajev iz vrste srednje omikanih mož bi še lahko več naštel, pa dopis bil bi preobširen, zato rajši pogledajmo, kaj je golosek v širjem pomenu.

2. Če se nahaja tvoj gozdni delež na rebri kake gore, in posekaš vse drevje, katero ti donša nekaj dobička, pa pustiš zarod in meniš, da si modro gospodaril, motiš se jako.

Politični gozdar zapazi sekanje in te ovadi dotični oblasti, ki te kazni. Čudiš se in vprašuješ, čemu si kaznovan, saj si ves zarod pustil.

Odgovorilo se ti bode, da je res še zarod v gozdu ali posekal si vse drevje, katero je raslo v tvojem gozdnem delu, torej ne dobiš 50—100 let nobenega dobička več iz gozda, uničil si naloženi gozdni kapital, in zato te je zadela pravična kazen.

3. Če imaš gozdni delež blizu Krasa in posekaš samo zrelo drevje, pustiš pa le šibke hoje ali bukve, nastanejo majhine goljave, koder ni zaroda, in meniš, kaj bo to, zaraslo se bo uže zopet samo.

Kmalu te pokliče politična oblast, ki ti pove, kaj si naredil, ter te obsodi v globo najmanje 20 gld.

Ugovarjaš, da nisi do golega sekal, ampak da si pustil male hoje in bukve, le majheni prostori da so goli.

Odgovorilo se ti bode, da govoriš resnico, a da je tvoj gozdni delež burji ali drugim vetrovom izpostavljen, torej bodo ostalo drevje vrgli vetrovi, mladi zarod pa bode zaradi pomanjkanja sence poginil in se tako ves gozdni del polagoma opustošil.

4. Če imaš svoj gozdni delež v strmi legi nad cesto, njivo, travnikom itd. in posekaš samo debelo drevje, vendar pa so nastali mali presledki (luknje), poklican boš zopet na odgovor.

Če zahtevaš komisijo, naj se na licí mesta prepriča, da gozdni delež ni do golega posekan, odgovorilo

se ti bode: Ne trdimo, da je gozdni del do golega posekan, vendar sam priznavaš, da so nastali presledki, in znano ti je, da vetrovi pogostoma rujejo drevje, na dalje ne tajiš, da prihajajo plazovi, ki so uže večkrat promet na cesti ustavili itd. Komsije ni potem potreba in kaznijo te, kakor bi bil gozdni del v golo posekal.

Če sekaš v bukovem gozdnem deleži, v katerem se nahajajo bukve srednje starosti, družega krepkega zaroda pa ni veliko, najlepšo bukovino in jo prodajaš, kaznovan bodeš zopet zelo.

Izgovori, da je bilo drevje od snega polomljeno, so ničevi, ker se vidi, da je v gozdu ostalo samo pokvarjeno drevje, torej je očitno, da samo lepšega drevja sneg ne polomi.

Na Notranjskem so v novejšem času pričeli po bukovih gozdih najlepše, 20 do 25 let stare bukvice za tako zvane „kolce“ sekati in jih lesnim trgovcem po 15 do 17 kr. kos prodajati. Iz ene bukve se napravi eden kolec.

Za 17 kr. prodaš danes bukvice, katera bi bila čez 25 let 6 gld. vredna!

Videl sem za kolce posekane gozde in bil prepričan, da tako gospodarstvo je, ako bi se ne bilo o pravem času zaprečilo, poguba bukovim gozdom. Iz gozda, iz katerega se jemlje najlepše drevje, pokvarjeno pa pušča, postane pašnik in iz pašnika Kras.

Mesto „kolcev“ naj bi kmetovalci rajši sekali pokvarjeno bukovino in napravljali drva za kurjavo. Meter bukovih drv se plačuje po 2 gld. 80 kr., sežeaj pa po 8 gld., pa jih še težko dobiš, ker se izvozi vse v Trst. Le poglej po notranjskih železniških kolodvorih, koliko drv je ondi nakopičenih, prebivalci doma pa plešejo, da si ugrejejo otrpele ude!

6. Ako tvoj gozd meji na sosedove gozde, in ti ga tako posekaš, da pri sosedovih ne pustiš tako imenovanega vetrnega plašča, to se pravi, na 30 metrov širjave ne pustiš ob obeh straneh toliko dreves po dolžini, da je sosedov gozd proti vetrovom zavarovan, tedaj kaznovan boš.

No, pri nas so uže večji posestniki, katerih gozdni deleži se po 30 metrov široki, največ pa takih, katerih gozdni deli imajo 5—10 metrov širjave.

Da se po ozkih gozdnih deležih vetrni plašč ne more pustiti, je umevno, zategadelj se pa gozdi ne smejo na golo sekati, kajti, če poseka moj sosed svoj delež na golo ali le zelo izseka, prisilili bodo tudi mene vetrovi, da posekam svoj gozdni delež na ravno ta način, in tako gre dalje, in hipoma postane cela gora gola, Zato, ker je posekal sosed, moral sem tudi jaz, drugače bi mi bili vetrovi polomili drevje.

Čujejo se uže kmetski glasovi, kako koristno je pogozdovanje Krasa, a kaj koristi, če se tukaj z velikim naporom, obilnimi denarnimi stroški in drugimi manjšimi sitnostimi Kras pogozduje, tam pa uže raštoči gozdi kvarijo in polagoma izpreminjajo v Kras.

Nihče naj se torej ne čudi, če ga bo postava osorno zadela, ko bo razširjal Kras, kajti blizu 12.000 orali sveta je samo v postojinskem političnem okraji, kateri se sme v pravem pomenu besede imenovati Kras. Koliko truda, denarnih žrtev in drugih sitnosti bo treba še prebiti, predno se bo ogromni svet pogozdil, zato je čisto opravičeno, da se goloseki z vsemi postavnimi sredstvi zaprečujejo.

Napisali smo te vrstice zaradi tega, ker nam je znano, da so v navedenih slučajih občine ali posamezni posestniki zahtevali komisije, napravljali drage rekurze, pa brez uspeha.

Kdor se hoče v prihodnje ogniti potov in stroškov, naj z gozdom previdno gospodari sebi in svojim naslednikom ter tudi občni blaginji v korist. F. P.

Setev zelenjadnega semena.

Seme se seje precej na tistem prostoru, koder hočemo zelenjadne rastline vzgojévatí, ali pa na posebnih sejalnih gredah, od koder se potem presajajo sadike. Sejalne grede branimo na poseben način mrazu ali pa jih še celo grejemo. Sejalne grede, ki dobivajo umetno narajeno toploto, imenujemo „gorke grede“ ali tudi „gnojne grede“, ker se toplota dela z gnojem.

Zelenjadne rastline, katerih ne presajamo ali jih sploh ne smemo presajati, sejati je treba tam, koder bodo tudi rasle.

Te rastline so za sušo dosti manj občutljive, nego iz gorkih gred presajane. Za setev mora biti zemlja prekopana, lepo poravnana, dovolj zgreta in primerno vlažna, nikakor pa ne mokra. V taki zemlji seme hitro skali, v mrzli in mokri pa zgnjije. Sejati je vedno v vrste. V ta namen je narediti preko grede ob napeti vrviči primerno globoke jarke, vanje potresti semena ter jih potem zagrebsti z grabljami. Setev v vrste je zelo boljša nego navadna. Seješ namreč gosteje, a vendar prihraniš semena; seme kali rajše, ako je gosto sejano, ker toplota, ki se dela pri kaljenji podpira le to; rastline, ki so v vrsto sejane, razredčijo se laže, če so pregoste; slednjič je pa vse obdelovanje rastlin med vrstami izdatno laže in zato tudi ceneje, tako, da o drugi setvi niti pisati nečem.

Za setev velja pravilo, da je jarke narediti tako globoke, da je seme trikrat do petkrat tako na debelo z zemljo pokrito, kakor je semensko zrno debelo, in sicer v lahki zemlji bolj, v težki manj globoko. Prav drobno in zato navadno tudi težko kaljivo seme sejati je tako gosto, da pride skoraj zrno do zrna, tako da pospešujejo vsled tega razvijajoča se toplota kaljenje. Seveda treba potem rastline kmalu razredčiti. Debelo seme, iz katerega vzrastejo takoj uže velike rastline, na pr. fižol, grah, potakniti je tako narazen, kakor imajo rastline rasti. Staro seme ali sploh seme, ki nerado kali, more

se tudi tako stratificirati, kakor sem pisal o sadnem semenu. Stratificirano zelenjadno seme pa ne sme predolgo na zraku in solnci ležati, ampak treba, da je takoj vseješ, kakor hitro si je vzel iz posode, v kateri je bilo vloženo.

V težki in prav posebno pusti zemlji pospešimo kaljenje in sploh rast, ako natrosimo v jarke mešanca. Posejano gredo povaljamo, ako je treba z valjarjem (če ga imamo) ali pa jo s kako desko ali lopato poteptamo. V težki ilovnati zemlji narede se po vsakem dežji ali močnem škropljenji razpoke, katere ovirajo uspešno rast. Tako razpokanje pa zabranimo, ako pokrijemo gredo s kako rahlo in temno tvarino, n. pr. z gozdno ali šotno zemljo, z gnojem itd.

Čas setve naših zelenjadnih rastlin je zelo različen. Mnogo težko kaljivih semen treba zgodaj spomladi sejati; vendar je včasih celo taka setev prepozna, ker jo razne vremenske nezgode zavirajo. Tako seme je najbolje jeseni sejati, a vendar toliko pozno, da ne more še pred zimo vzkaliti.

Prej sem priporočal na prostem gosteje sejati, ker s tem pospešimo kaljenje in rast mladih rastlin. Ali gosto rastoče rastline se pozneje v rasti med saboj ovirajo, zato jih je treba razredčiti in sicer toliko, da ima vsaka rastlina svoj primeren prostor.

Razne reči.

* Presejan premogov pepel nima skoraj nič gnojilne vrednosti, vendar ga lahko rabimo z uspehom za vrtnarstvo, ako je težka, ilovnata zemlja. V taki zemlji namreč zelo nerado kali seme, ker zemlja je mrzla in zato precej slaba za vrtnarstvo. Ako pa sejemo na tako zemljo kako seme in ga ne podvlečemo, ampak pokrijemo s presajanim premogovim pepelom, tedaj bode seme pravilno kalilo, in zemlja se bode v mnogih drugih obzirih fizikalno zboljšala.

* Mnoge nadloge po vrtilih se odpravijo lahko takole: Polže najlaže poloviš, če položiš mokre slamnate povezke na gredice; pod njimi najdeš drugo jutro polžev na kupe.

Pozemeljske gliste se od gredic odvrnejo, če potreseš saj ali pa čresla. Uši po perji se preženo najbolje s tobakovim dimom.

Strigalice rade lezejo v votle kosti; ondi jih dobiš zjutraj obilo, pa jih stresí v kebelj, z vodo napolnjen, kjer poginejo.

Za bramorje naredi jeseni tu in tam na vrtu po dva čevlja globoke in po dva do tri čevlje široke jame, pa jih napolni s konjskim gnojem; po zimi se po teh jamah na kupe nabere bramorjev, ki jih spomladi lahko pokončaš.

* Jabolka in hruške lahko razpošiljamo tudi ob hudem mrazu, ako jih denemo v sod ali zaboj in tega